

12. Пилипенко Р.С. Інституційний комунікативний простір Німеччини (фахова мова економіки): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови»/ Р.С. Пилипенко.– К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2007. – 40 с.
13. Слышкин Г.Г. От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе.– М., 2000.
14. Фролова І.С. Стратегія конфронтації в англомовному дискурсі: Монографія.–Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2009.–344 с.
15. Brown P., Fraser C. Speech as a marker of situation // Social markers in speech.– Cambridge, 1979.
16. Fishman J. The sociology of language // Advances in the sociology of language.– The Hague, 1976. Vol.1.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Світлана Шепітько – кандидат філологічних наук, професор кафедри англійської мови та перекладу Маріупольського державного гуманітарного університету.

Наукові інтереси: текст та дискурс в лінгвокогнітивних та лінгвокультурних аспектах.

КОНЦЕПТОСИСТЕМА АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Іван БЕХТА (Львів, Україна)

У статті розглянуто формування концептосистеми англомовного дискурсу постмодернізму, основаної на об'єктивації двох типів концептів: концепти літературно-художнього напрямку (далі – ЛХН-концепти) та концепти літературно-художнього твору (далі – ЛХТ-концепти), подано опис характеристик цих концептів, проаналізовано засоби їхнього вираження та фреймову організацію.

The article dwells on the formation of the conceptual system of the English postmodernist discourse/ it is based on the functional objectivity of two types of concepts: concepts of literary trend (LTC) and concepts of fictional text (FTC). The author describes the characteristics of these concepts, analyzes the means of their verbalization and their frame organization.

Концепти постають у дискурсі як згустки смислу, концентрати ідеї, що виникають у місцях перетину асоціативних ліній [1; 2; 3; 5; 12]. Вони формують ментально-інформаційний простір дискурсу, мовленнєвого жанру, ідіостилу, текстотипу і навіть окремого твору [13: 260]. Аналіз художніх концептів, спонукає до з'ясування методологічної основи концептуального аналізу художнього тексту (ХТ), вибір якого стикається з двозначністю, яка впливає з подвійного розуміння ключового терміну “концепт” [12: 39]. У рамках цієї статті трактування терміну „концепт” у лінгвістичному плані відображає дві фази одного і того ж психіко-ментального феномену: 1) початкова фаза, де відбувається формування слова і його значень; 2) кінцева фаза, на якій слово, включене у художній контекст, стає ключем до розуміння літературного твору.

Мета статті – описати концептосистему англомовного дискурсу постмодернізму (АДП) через *концептуальний аналіз*, який вивчає концепти, які структурують смисловий простір культури та виступає способом дослідження за допомогою концептів, які є теоретичними одиницями, конструйованими для зручності в осмисленні й систематизації художнього матеріалу [2: 14-16].

Класи концептів перебувають у широкому полі наукової дискусії. Існують концепти, які не можна помістити у конкретну рубрику. За концепцією А.М. Приходька, дискурсивно зумовлену типологію концептів можна подати як систему, а точніше – конфігурацію, тобто об'єднання множини в єдине й чітко розчленоване ціле [13: 239]. Ця модель кореспондує такій ієрархії:

метахтонні концепти → **автохтонні концепти** → **аллохтонні концепти**,

де *перші* – концепти, що утворюють ім'я дискурсу і виступають термінологічними фіксаторами основних наукових понять відповідної галузі знання, *другі* – концептуальні константи / доміанти дискурсу, історично сформовані в межах певного виду дискурсу і продовжують постійно в ньому відтворюватися, *останні* – концептуальні перемінні дискурсу, які будучи атрибутами когнітивно-семантичного простору іншого дискурсу перенесені в даний дискурс для виконання певних комунікативних цілей [13: 240].

Прикладом рубрикації концептів можуть бути ідіоконцепти, оскільки за їх допомогою письменник квантує власний когнітивно-семантичний простір матеріалізований у лудичній матерії художнього твору. Відтак типологію художніх концептів АДП будемо в процесі їх пізнання і текстової комунікації. В такому разі художня специфіка концептів зводиться до їх кількісних і якісних параметрів, які виражаються в кваліфікативній функції їх текстового

втілення. Така типологія ґрунтується на дворівневій теорії значення М. Бірвіша [9: 122-136], що передбачає бінарну опозицію „концептуальний рівень vs семантичний рівень”. Ця ідея, у свою чергу, уможливило виокремлення серед художньо-естетичних концептів щонайменше два їхні релевантні типи:

1) *концепти літературно-художнього напрямку* (далі – *ЛХН-концепти*),

2) *концепти літературно-художнього твору* (далі – *ЛХТ-концепти*), стереотипи літературно-художньої поведінки і вияв задуму письменника.

Постмодернізм – особливий тип мислення, його деструктивні техніки скеровані на відновлення чітких структур і на замикання постмодерністського міфу [6: 213-223]. Комунікативний універсум постмодернізму зазнає семантичних зрушень в стилістичній і синтаксичній структурі. Колажуючи сфери масового і елітарного коду культури, він видозмінює ролі у ХТ й слугує не тільки естетичній функції (зображальній і виражальній), а й прагматичній / соціальної, що відбиває ставлення письменника до дійсності. Сказане дозволяє говорити про художньо-естетичну концептосистему АДП, сформовану з автохтонних *ЛХН-концептів* і аллохтонних *ЛХТ-концептів* (рис.1.)

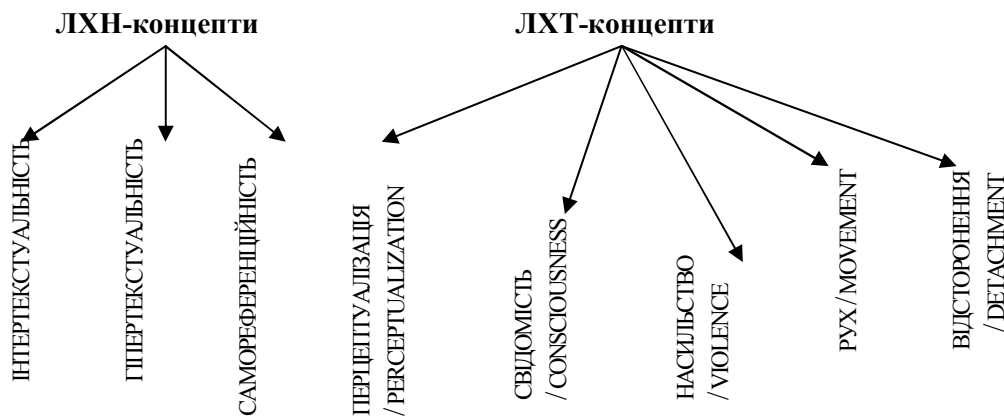

Рис. 1. Концептосистема англomовного дискурсу постмодернізму

Концептосистема дискурсу постмодернізму не окреслена жорсткими ментальними рамками. Ешелон верхнього рівня абстракції утворюється ЛХН-концептами ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ, ГІПЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ, САМОРЕФЕРЕНЦІЙНІСТЬ.

ЛХН-концепт ПОСТМОДЕРНІЗМ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИЙ зводиться до еkleктики знакових систем, взятих з культурних сфер, епох, індивідуальних практик, що супроводжується виникненням значень, до знаків впливу жанру, текстуально закріплених цитатних відсилань. Це залежність між креатурою або рецепцією конкретного тексту і знаннями учасників комунікації інших текстів. Це засіб співпричетного, пара-, мета-, гіпер-, архітекстуального [16], контролю комунікативної діяльності, коли у тексті наявні: цитати з інших текстів; зв'язок тексту з його назвою, епіграфом, післямовою; коментарі свого ж інтертексту – (тексту, який переписується, цитується, продовжується іншим текстом); жанрові зв'язки з іншим текстом, основані на еkleктиці пояснень в яких розкривається модальність і стратегія структуризації художньої дійсності.

ЛХН-концепт ПОСТМОДЕРНІЗМ ГІПЕРТЕКСТУАЛЬНИЙ – форма нелінійного письма, що стимулює тенденції нелінійності в сучасному мисленні. Це засіб нелінійного подання інформації, засіб зв'язної мережі гнізд для подання інформації, в яких прокладається шлях у нелінійний спосіб, розширюючи межі та множинність шляхів читання. Це – текст певної структури, що передбачає вибір послідовності виведення й читання інформації, текст так званої нелінійної структури [19]. Читач вгадує авторську логіку дискурсивного викладу – адже відсутнє те, що називаємо „початком” і „кінцем” [8: 38-41].

ЛХН-концепт ПОСТМОДЕРНІЗМ САМОРЕФЕРЕНЦІЙНИЙ – центральний концепт АДП, що виявляється у типах і формах постмодерністської манери оповіді, яка у певний спосіб робить оповідь суттю тексту. У лінгвістичному вияві свідомість осідає на рівні мови, ніж на оповіді,

через техніку, яка привертає увагу до атомарнішого рівня оповіді – мови над якою оповідь є створена. Пародійна гра із стилем письма, який, маніфестує обізнаність тексту і створює палімпсестну форму викладу, що не є явно семореференційною. САМОРЕФЕРЕНЦІЙНІСТЬ текстів впливає з пародіювання художніми жанрами, маніпулюючи уживанням мови, яка звертає на себе увагу через спосіб в який вона використовується, а ніж те, що вона становить денотативно. Актуалізуючи проблеми мови, писання і читання, приховані форми оповіді концентрують увагу читача на тексті, без експліцитного згадування про них як про проблеми.

Найхарактернішим концептом постмодерністської прози є ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ [11: 112; 17: 190]. Ми дотримуємося думки про те, що буквальне наслідування принципу ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ у її філософському вимірі робить марною будь-яку комунікацію. Відтак ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ інтерпретуємо як взаємодію різних видів внутрішньотекстової комунікації: оповідного дискурсу – дискурсу наратора про дискурс персонажів, дискурсу одного персонажа про дискурс іншого. Тобто нас цікавить та ж проблема, що й М.М. Бахтіна – взаємодія *свого* та *чужого* слова у художньому творі [4; 5]. Значення концепту ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ виходить за межі теоретичного осмислення культурного процесу, бо він відповідає на запит культури ХХ ст. з її потягом до духовної інтеграції. Набуваючи популярності у світі мистецтва, вона вплинула на саму художню практику, на самосвідомість сучасного митця.

Особливе місце серед ЛХН-концептів естетики постмодернізму займає концепт ГІПЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ – форма письма, що стимулює тенденції нелінійності в сучасному мисленні. Форма мислення вступає у суперечність із формою письма: нелінійний рух думки важко фіксувати у лінійному тексті. Безмежний текст, який потребує простору для мандрів думки, нині не може бути поданий на письмі лінійно, у формі книжки. Лінійні тексти репрезентували завершений зміст у вигляді впорядкованої ієрархічної структури, а „нелінійне письмо, розвиваючи одновимірність тексту, надає простір рухові думки, змогу рухатися у різних напрямках, здійснювати переходи в інші виміри” [14: 40].

Своєрідність АДП виявляється через його ГІПЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ [17: 2], яка втілюється у відкритості й незавершеності гіпертексту, що може бути дописаний автором, або за рахунок зовнішніх, чужих текстів. Додавання текстів і виносков розширює інформаційний простір гіпертексту, не порушуючи сутності наявних одиниць і зв'язків. Побудова й рецепція гіпертексту ґрунтується на кореляції понять ГІПЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ й ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ. Якщо ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ – це присутність у тексті певної кількості створених текстів, які існують поза волею автора, то ГІПЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ – це вияв та уточнення закладених у тексті зв'язків; поза якими гіпертекст не існує.

До другого концептуального шару постмодерністського дискурсу (*ЛХТ-концепти*) належать текстові одиниці-константи VIOLENCE / НАСИЛЬСТВО, CONSCIOUSNESS / СВІДОМІСТЬ, PERCEPTUALIZATION / ПЕРЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, MOVEMENT / РУХ, DETACHMENT / ВІДСТРОНЕННЯ, ментальний простір яких включає й художні принципи. У постмодерністському тексті ЛХТ-концепти піддаються уточненню й модифікації. Акценти переносяться на інші сфери – образи світу, образи деталей. Те саме стосується й дієгезису, який у постмодерністській літературі балансує на межі реальності та уявлення про неї. Але попри невизначеність і розгубленість персонажа, письменники подають його (героя свого часу) у спосіб, коли він не завжди виглядає як цілісна особа. Як засіб естетичного освоєння світу та внаслідок його соціальної дезорієнтації він (персонаж) не може залишатися сталим під впливом зміни суспільно-естетичних парадигм. Аналіз підтверджує інтенсивні процеси деміфологізації англомовної постмодерної реальності, які призводять до дезорієнтації індивіда і деперсоналізації особистості. Тобто, набір преферентних для постмодернізму ЛХТ-концептів корелює з ідеєю межі соціуму, свідомості та психіки.

АДП зводить маргінальне в ранг головного: перебираючи на себе роль нормативного й типового, маргінальне стає характерною рисою англомовних персонажів постмодернізму з їх соціофобними сплесками, психогенними розладами, поведінковим і розумовим деструктивізмом. АДП відтворює мовлення, за дискурсивністю якого приховується мінливість смислів. Цей дискурс характеризує надмір інтерпретації, при якій те, що

мислиться як одне значення, насправді є іншим смислом. У АДП простежено додаткові концепти (VIOLENCE, MOVEMENT). У цьому вияв узагальнюючої функції ЛХТ-концептів, які, як ментальні утворення, заміщають в процесі думки номінації одного роду.

ЛХТ-концепт VIOLENCE / НАСИЛЬСТВО – багатогранна сутність, некрофілія, пристрасть індивідууму до механістичного, що виявляється у техніцизмі постмодерного суспільства, винятково агресивного через інтелект як інструмент руйнації та агресії. Воно володіє латентними формами насильства (викривлення інформації, маніпулювання свідомістю) і прагне раціоналізації, що сприяє деморалізації і вияву негативних сторін людської природи, відтворюючи деструктивність суспільства. Наявність внутрішньої агресивності людини, вияв якої залежить від соціальних умов, які реалізують її внутрішнє протиріччя і проживання відразу у двох світах – реальному і власному.

ЛХТ-концепт MOVEMENT / РУХ – універсалія постмодерністської концептосистеми, яку правомірно трактувати як багатогранну сутність, котра представляє собою універсальне бачення світу без меж і кордонів, і відтворює постмодерне життя як подорож. Їй не властива граничність. Охоплюючи цілеспрямовану діяльність, рух до поставленої мети, вона специфікується у різновид руху без обмежень, що уможлиблює дії індивідуума за власною волею. Останній прогнозує зміни у часі та зміни середовища перебування / проживання у соціальному просторі до пошуку істини, власного Я.

Дискурсивну конгломерацію концептів АДП можна вважати відкритою для входження в неї нових ментальних одиниць. Цей дискурс реагує на соціокультурні зміни, які породжують нові реалії, цінності / антицінності. Останнім часом у них з'явилася низка ментальних одиниць: death, blood, killing, mirror, map, journey (without destination), labyrinth, encyclopedia, television, photograph. Висока продуктивність їх використання в цьому дискурсі свідчить про соціальне неблагополуччя в техногенному суспільстві, яке спричиняє появу нових поведінкових стереотипів і окреслює контури нового мислення.

Результати дослідження семантики ХТ постмодернізму дають змогу констатувати, що сучасний підхід до її аналізу відрізняється зміщенням у бік моделювання значень і подання їх в експліцитному вигляді. Це дозволяє з'ясувати структури думки, поданої імпліцитно, в аспекті роз'яснення смислового простору ХТ. Виходячи з ризоматичної природи мистецтва постмодерну, ієрархія концептів творів постмодернізму не є універсально стереотипною. Для кожного ХТ вона відмітна. Узагальнену (і до певної міри мінливу) модель розміщення концептів в постмодерністських творах подаємо на рис.2. Вона постійно перебуває в стані трансформації, модифікується через додавання нових концептів, зникнення певних концептів в окремому творі.

CONSCIOUSNESS	PERCEPTUALIZATION	VIOLENCE	MOVEMENT	DETACHMENT
СВІДОМІСТЬ	ПЕРЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ	НАСИЛЬСТВО	РУХ	ВІДСТОРОНЕННЯ

Рис. 2. Блоки концептів когнітивно-семантичного простору постмодернізму

З одного боку, це вважаємо наслідком відображення впливу автохтонних ЛХН-концептів, які формують ризоматичну, гіпертекстуальну, еkleктичну і палімпсестну архітектуру постмодерністського тексту, а з іншого – внутрішньотекстових ЛХТ-концептів, позиціонованих у когнітивно-семантичному просторі англомовної постмодерністської прози (табл. 1).

Табл. 1.

Кількісні дані вербальних номінатів ЛХТ-концептів постмодернізму

CONSCIOUSNESS	PERCEPTUALIZATION	VIOLENCE	MOVEMENT	DETACHMENT
43511=45,04%	34963 = 36,19%	5113 = 5,29%	12572 = 13,0%	429 = 0,48%

Постмодернізм – це лише одна з можливостей і водночас тенденцій пояснення світу. Узагальна схема концептів семантичного універсуму в ХТ може виявитися рівночасно й індивідуальною для окремого твору. На основі аналізу фактологічного матеріалу доходимо висновку, що АДП властиве саме таке розгортання аллохтонних ЛХТ-концептів. Концепти представляють собою континууми в яких актуалізуються все можливі значення. Будь-який

концепт перебуває у постійному русі, зазнає змін, змінюється його інтерпретація залежно від конкретного історичного періоду. А відтак ієрархічна модель цих концептів не є усталеною для постмодерністського дискурсу і у кожному конкретному випадку вони мають індивідуальне позиціонування і взаємодію.

Погляд на ХТ постмодернізму через призму його семантики веде до з'ясування зв'язків між мовними явищами і реальністю, зокрема якщо ця реальність подається у формі постмодерністського художнього вимислу. З'ясування механізму логіко-сміслових зв'язків у семантиці ХТ формуємо на підставі аналізу постмодерністського когнітивно-семантичного простору у творчості П. Акройда, Дж. Фаулза, А. С. Байетт, І. Мак'юєна, Д. Бартельма, Г. Свіфта, Дж. Барта, С. Рушді, Р. Кувера, М. Аміса, Д. Лоджа, А. Картер та ін.

З іншого боку, вербалізація концептів ХТ постмодернізму засвідчує утруднену архітектоніку постмодерністського письма, як начеб-то нездоланну перешкоду для контакту між автором і читачем. Читач постійно перебуває в інтелектуальному напруженні. Тут вбачаємо суть художньої інтерактивності тексту доби постмодерну, основаної на гіпертекстуальних, інтертекстуальних і самореференційних рисах нарративних стратегій викладу [7: 94-98].

Наприклад, після дванадцяти глав „фліртування” з реально історичними фактами, наратор з роману Дж. Фаулза *“The French Lieutenant’s Woman”* (1980) раптово ставить перед читачами незворотній факт амбівалентного типу: *“The story I am telling is all imagination. These characters I create never existed outside my own mind”* [15: 85]. З таким нарративним плетивом подій, ілюзорна реальність художнього світу стає деструктивною. Замість неї читачеві пропонують якщо не реальний світ, то якийсь з реальних світів. Що ж є реальним в онтологічній структурі постмодерністського роману, якщо не авторський перформенс у творенні цього світу? Руйнуючи нарративний фрейм художнього світу, автор виставляє свою власну метафіктивну і водночас зверхню (superoir) „реальність”, спонукаючи читача у неї повірити.

Концептосистему (структуру) ХТ можна подати на рівні довербального досвіду, де через процес структуризації знань та інференції матимемо узагальнену модель літературного напряму ЛХН-концепти, або на рівні маніпулювання чи оперування з тими сутностями, які виникають у пам'яті і активуються мовою (ЛХТ-концепти), як репрезентаційною системою, яка кодує у знаковій формі те, що стоїть за її межами [10: 158] і яка забезпечує людині перехід на рівень оперування формами думки, поданими номінантами відповідних концептів. Схематично фрейми концептів АДП – VIOLENCE / НАСИЛЬСТВО, CONSCIOUSNESS / СВІДОМІСТЬ, PERCEPTUALIZATION / ПЕРЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, MOVEMENT / РУХ, DETACHMENT / ВІДСТОРОНЕННЯ виглядатимуть так:

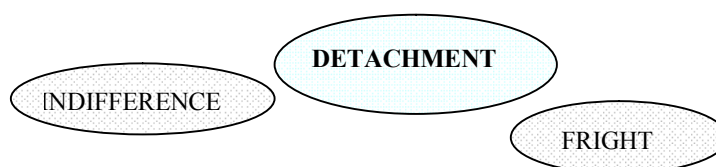

Рис. 3. Фрейм концепту DETACHMENT

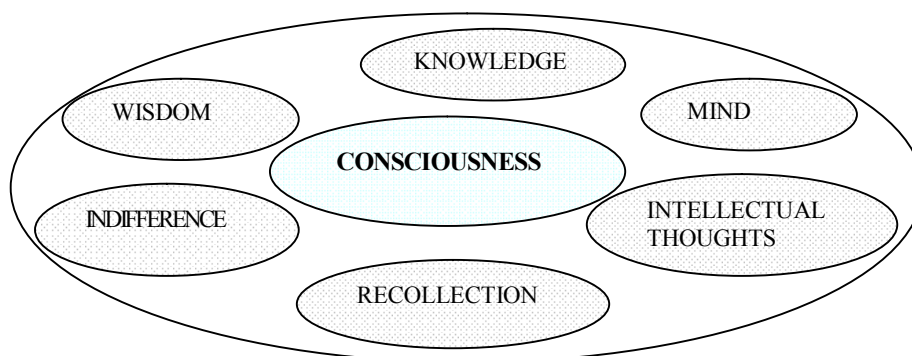

Рис. 3а. Фрейм концепту CONSCIOUSNESS

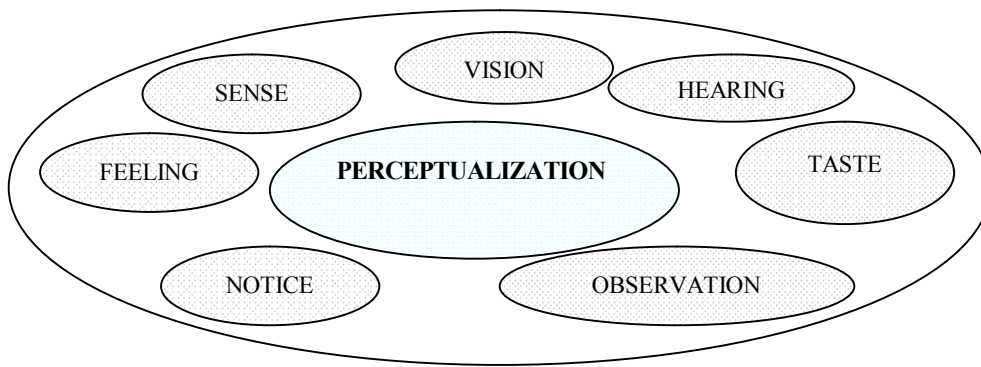

Рис. 3б. Фрейм концепту PERCEPTUALIZATION

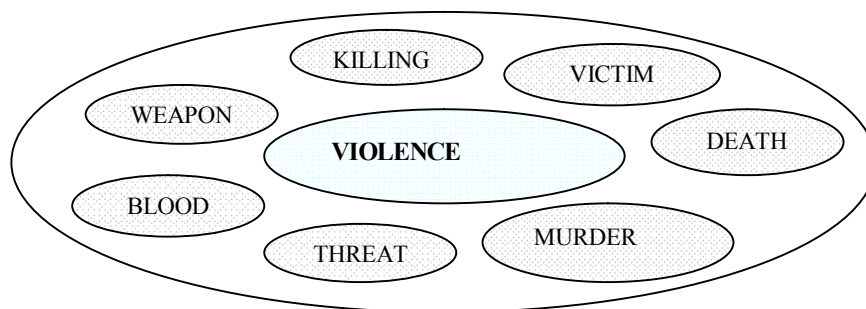

Рис.3в. Фрейм концепту VIOLENCE

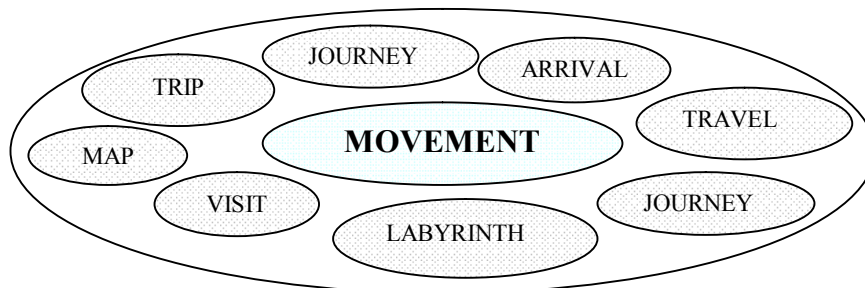

Рис. 3г. Фрейм концепту MOVEMENT

Межа психічної норми, межа соціуму, часопросторова межа – концептуальне тло на якому функціонує АДП. Маргінальне, що перебирає на себе ознаки типового і стає нормою, є головною ознакою постмодерністських персонажів: здебільшого з соціофобними елементами (“The Crying of Lot 49”) [21], психогенним розладом (“The Comfort of Strangers”) [20], ускладненим неврозом (“The World According to Garp”) [18]. Це вияв психопатології, деструктивний варіант їх поведінки й мислення. Як наслідок у цьому дискурсі спостерігаємо появу нових концептів VIOLENCE та MOVEMENT, поданих вербальними експлікаторами, які заповнюють слоти відповідних фреймів.

Отже, автохтонні ЛХН- і аллохтонні ЛХТ-концепти у концептосистемі АДП фіксуються у дискурсних зонах наратора і персонажів, що дає змогу узагальнено охарактеризувати АДП як літературний напрям. Особливість постмодерного погляду на людину у тому, що вона як об’єкт і суб’єкт пізнання через художню літературу зникає, розмивається, перестає бути особою. Англомовний дискурс постмодернізму – це міфічна відчуженість від смислу й ідеї повсякденного життя. Його тексти – продукт естетико-художнього відображення автором

об'єктивної дійсності. Їхнє призначення в актуалізації соціокультурних й соціомовних процесів постіндустріальної цивілізації.

БІБЛЮГРАФІЯ

1. Алефиренко Н. Ф. Проблемы вербализации концепта : теорет. исслед. / Н. Ф. Алефиренко. – Волгоград : Перемена, 2003. – 96 с.
2. Антология концептов/ Под ред. В.И. Карасика, И.А. Стернина. – М.: Гнозис, 2007. – 512 с.
3. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. /А.П. Бабушкин – Воронеж: Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1996. – 103 с.
4. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики / М. М. Бахтин. – М.: Художественная литература, 1975. – 504 с.
5. Бехта І. А. Дискурс наратора в англomовній прозі: [монографія] / І. А. Бехта. – К.: Грамота, 2004. – 304 с.
6. Бехта І. А. Дискурс постмодернізму : особливості наративних стратегій / І. А. Бехта // Нова філологія. – Запоріжжя : ЗДУ, 2002. – №1(12). – С. 213 – 223.
7. Бехта І. А. Ризоматичність англomовного дискурсу постмодернізму / І. А. Бехта // Культура народів Причорномор'я : науч. журнал. – Симферополь. – 2003. – №37. – С. 94 – 98.
8. Бехта І. А. Гіпертекст як альтернативна модель конвенційного тексту у постмодерністську епоху / І. А. Бехта // Мовні і концептуальні картини світу : зб. наук. праць. – Київ, 2004. – Вип. 11. – Книга 1. – С. 38 – 41.
9. Бирвиш М. Насколько линейно упорядоченной является языковая обработка / М. Бирвиш. – Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XX III. – М.: Прогресс, 1988. – С. 93 – 153.
10. Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. З. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина. – М.: Филологический ф-т МГУ, 1996. – 245 с.
11. Лукин В. А. Художественный текст : основы лингвистической теории: аналитический минимум / В.А.Лукин.–[2-е изд., перераб. и доп]. – М.: Ось-89, 2005. – 560 с.
12. Миллер Л.В. Художественный концепт как смысловая и эстетическая категория // Мир русского слова. – 2000. – №4. – С. 39 – 45.
13. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики: [монографія] / А.М.Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008. – 332 с.
14. Субботин М. М. Теория и практика нелинейного письма (взгляд сквозь призму «Грамматологии» Ж. Дерриды) / М.М.Субботин // Вопр. философии. – 1993. – № 3. – С. 33 – 39.
15. Fowles J. The French Lieutenant's Woman. – Triad, Granada, 1980. – 399 p.
16. Genette G. Narrative Discourse: An Essay in Method // Trans. J. E. Lewin. Foreword by J. Culler – Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1980. – 285 p.
17. Intertextuality. Theories and Practice // Ed. by M. Worton and J. Still. – Manchester & N.Y.: Manchester University Press, 1990. – 190 p.
18. Irving J. The World According to Garp. – N.Y.: Pocket Books, 1979. – 609 p.
19. Landow G. P. (eds.) Hyper/Text/Theory. – Baltimore; L.: Johns Hopkins University Press, 1994. – 377 p.
20. McEwan I. The Comfort of Strangers. – N.Y., Penguin Books, 1989. – 127 p.
21. Pynchon Th. The Crying of Lot 49. – N.Y.: Bantam Books, 1982. – 138 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Іван Бехта – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології Львівського національного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: наративна поетика, когнітивна поетика, текстолінгвістика, дискурсна стилістика.

СЕМАНТИЧНЕ МЕРЕЖЕВЕ МОДЕЛЮВАННЯ У ГІПЕРТЕКСТОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ (на матеріалі англomовного дискурсу програмного забезпечення)

Ірина БІСКУБ (Київ, Україна)

У статті проаналізовано ключові операції семантичного мережевого моделювання знань у гіпертекстовому середовищі, сформульовано основні принципи методу мережевого моделювання тексту у англomовному дискурсі програмного забезпечення.

The article highlights the key techniques of semantic network knowledge modeling in the hypertext environment. The main principles of the Network Text Modeling Method are singled out on the material of the English software discourse.

Інтенсивне використання природної мови як основного засобу спілкування з комп'ютером робить особливо актуальними дослідження лінгвокогнітивних механізмів моделювання різних типів знань у інтерфейсах сучасних прикладних програм, якому присвячена ця стаття. Її метою є встановлення і детальний опис окремих операцій і принципів методу мережевого моделювання текстів у гіпертекстовому середовищі, яке покладено в основу інтерфейсів сучасного програмного забезпечення.

Моделювання знань на основі категоріального узагальнення є поширеним способом формалізації інформації у дискурсі програмного забезпечення. Зокрема, у популярному менеджері файлів *Windows Explorer* цей метод застосовується не лише для класифікації знань, а й для навігаційного менеджменту, тобто для створення кореневих каталогів папок і